

Ministerstvo práce, sociálnych vecí
a rodiny Slovenskej republiky
Ján Richter, minister
Špitálska 4, 6, 8
816 43 Bratislava

V Rovinke, dňa 16. 10. 2013

Vec: Pripomienky k Národnému akčnému plánu na prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019

Vážený pán minister,

v súvislosti s predložením návrhu Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019, rezortné číslo: 13883/2013-M_OPVA (ďalej tiež len „NAP“), si Vám v rámci medzirezortného pripomienkového konania dovoľujeme zaslať k tomuto návrhu NAP nasledovné pripomienky:

1. Je potrebné zmeniť terminológiu v predložennom NAP-e (zásadná pripomienka).

Navrhovaný dokument používa definície a pojmy, ktoré nevychádzajú z právne záväzných dokumentov, ktorými by bola Slovenská republika viazaná. Definícia pojmu „rod“, ako je uvedená v návrhu a jeho používanie v rôznych formách a slovných spojeniach vo vzťahu k odmietnutiu násilia páchaného na ženách, je nevhodné. NAP takto vníma ženy len v kontexte spoločnosťou vytvorených rolí, vzorov správania, činností a atribútov, ktoré daná spoločnosť považuje za primerané pre ženy. Ženy teda nevníma komplexne, ako všetky osoby ženského pohlavia. Presadenie terminológie vychádzajúcej z rodovej ideológie komplikuje jednoznačnú orientáciu sa v dokumente a jeho zmysle. Sme presvedčení, že dokument by mal chrániť všetky ženy, bez ohľadu na ich správanie s ohľadom na súbor spoločnosťou vytvorených rolí, vzorov správania, činností a atribútov, ktoré spoločnosť považuje za primerané pre ženy. Používanie ideologicky zafarbených pojmov zbytočne vnáša kontroverziu do témy, kde by sa mal skôr hľadať jednotný prístup. Snahu o import genderovej ideológie cestou tohto dokumentu považujeme za kontraproduktívny pri ochrane žien pred násilím. Dokument treba upraviť tak, aby sa pojem žena vzťahoval jednoznačne na všetky osoby ženského pohlavia bez rozdielu.

Pri definícii pojmu násilia navrhujeme vychádzať z terminológie obsiahnutej v slovenskej legislatíve, najmä Trestnom zákone. Pojem násilia ako je použitý v NAP je nejasný a vágny a umožňuje široké možnosti rozdielných až protikladných výkladov a dezinterpretácií.

2. Je potrebné odstrániť odkazy na Dohovor Rady Európy o predchádzaní násilíu na ženách a domácomu násilíu a o boji proti nemu (zásadná pripomienka).

Dohovor Rady Európy o predchádzaní násilíu na ženách a domácomu násilíu a o boji proti nemu nebol Slovenskou republikou ratifikovaný a nie je pre Slovenskú republiku záväzný. Odkazy na tento dokument preto treba z dokumentu vypustiť.

3. Je potrebné vypustiť ideologicky zatŕažené časti NAP (zásadná pripomienka).

Dokument je poznačený ideológiou gender aj v častiach, kde odcudzuje tzv. stereotypné predstavy o úlohe ženy a muža v rodine, ale aj v časti 5. Primárna prevencia, operačný cieľ: Predchádzať vzniku násillia a akejkoľvek situácii, ktorá prispieva k vzniku a tolerancii násillia. Tieto zmienky a časti dokumentu podsúvajú dojem, že odlišné roly mužov a žien sú zdrojom násillia na ženách. O otázke, či muži a ženy zastávajú, alebo by mali zastávať osobitné roly s ohľadom na ich pohlavie a danosti, sa vedie živá spoločenská diskusia. Štát by sa nemal prikloniť na stranu jedného feministického prúdu, ktorý odmieta uznať prirodzené delenie rolí mužov a žien. Štát by tak porušil ústavný princíp neviazania sa na žiadnu ideológiu. Osobitne treba upozorniť na Návrh úlohy NAP č. 43, kde sa uvádza, že je potrebné doplniť študijné materiály (katedier kriminológie, policajných vied a vyšetrovania) týkajúce sa okrem iného aj nestereotypných rodových rolí. Všetky tieto časti návrhu NAP treba upraviť tak, aby sa odstránili nánosy genderovej ideológie.

4. Do NAP treba zapracovať princíp nediskriminácie nefeministických organizácií (zásadná pripomienka).

NAP predpokladá rozdeľovanie finančných prostriedkov na projekty súvisiace s ochranou žien pred násillím. Žiaľ skúsenosti zo Slovenska hovoria o tom, že mnohé organizácie sú pri poskytovaní verejných zdrojov diskriminované len preto, že nevyznávajú feministickú ideológiu, že sú pro-life zamerané, vyznávajú kresťanské hodnoty, a podobne. Navrhujeme do dokumentu zapracovať princíp, že pri aplikovaní NAP a pri rozdeľovaní finančných prostriedkov v zmysle NAP nesmie dochádzať k diskriminácii jednotlivcov a inštitúcií na základe žiadneho diskriminačného kritéria, vrátane vyššie uvedených.

5. Do NAP treba zapracovať princíp nediskriminácie osôb, ktoré nie sú ženami.

NAP je zameraný na ochranu žien pred násillím. Uvedomujeme si, že niektoré okolnosti si môžu vyžadovať osobitný prístup zacielený výhradne na ženy. Na druhej strane, veľká časť dokumentu sa venuje ochrane pred násillím, ktoré postihuje aj iné osoby ako ženy (môže ísť o deti, starých ľudí, postihnutých ľudí, týraných mužov a podobne.) Navrhujeme preto prepracovať NAP tak, aby tam, kde je to vhodné a možné, boli rovnaké štandardy ochrany pred násillím aplikované aj na iné osoby ako ženy. Ako príklad uveďme návrh úlohy NAP č. 10. – vytvorenie non-stop národnej bezplatnej telefonickkej linky zameranej na telefonickú krízovú intervenciu pre ženy zažívajúce násillie. Domnievame sa, že zriadenie linky je správny krok. Otázka však je, či by nebolo vhodné aby sa táto linka venovala aj iným formám násillia. Možno je praktickejšie zriadiť pre každú skupinu osôb, na ktorých sa pácha násillie, osobitnú telefónnu linku, na ktorú by mohli zatelefonovať. Avšak v prípade, že nie sú pre niektoré

skupiny osôb zriadené takéto osobitné telefónne linky, ani nie je na stole relevantný návrh na ich zriadenie, bolo by vhodné aby sa zriaďovaná telefónna linka vzťahovala aj na iné skupiny osôb. Veríme, že cieľom dokumentu nie je diskriminovať osoby, ktoré nie sú ženami, a preto v prípade, že sa jednotlivé nástroje boja proti násiliu na ženách dajú použiť aj na pomoc iným osobám, malo by sa tak spraviť. Toto pravidlo by sa malo vzťahovať napríklad aj na návrhy úloh NAP č. 11., 15., 17., 18., 28., 41., 42., 44., 45., 54., 57., 61. a podľa možností aj na iné úlohy. Cieľom samozrejme nie je znížiť ochranu žien pred násilím, práve naopak, rozšíriť ochranu pred násilím aj na iné osoby tam, kde je to vhodné.

6. Do NAP treba zapracovať odmietnutie násilia na nenarodených ženách (zásadná pripomienka).

Gendercída, čiže ukončenie tehotenstva na základe pohlavia plodu, je obzvlášť brutálnou formou násilia páchaného na ľuďoch. Najčastejšími obeťami gendercídy sú práve nenarodené deti ženského pohlavia. Navrhujeme, aby sa NAP osobitne zaoberal touto problematikou a navrhoval riešenia, ako chrániť nenarodené deti ženského pohlavia pred ich zabitím z dôvodu pohlavia.

7. Do NAP treba zapracovať ochranu žien pred nedobrovoľným užívaním antikoncepcie a nedobrovoľným potratom (zásadná pripomienka).

Ženy sú častou obeťou násilia najmä v súvislosti so sexuálnymi požiadavkami ich partnerov. Takýmito formami násilia je napríklad znásilnenie (ktoré je už v NAP pokryté), ale aj nútenie ženy k užívaniu antikoncepcie, alebo nútenie aby podstúpila umelý potrat. Navrhujeme, aby boli do NAP-u zapracované príslušné návrhy úloh, ktoré prispievajú k ochrane žien aj pred nedobrovoľným užívaním antikoncepcie a nedobrovoľnými umelými potratmi.

Vážený pán minister, veríme, že naše pripomienky prispievajú k vylepšeniu navrhovaného dokumentu tak, aby sa odstránilo ideologické zaťaženie dokumentu a zakomponovali sa aj také zlepšenia, ktoré povedú ku komplexnejšej ochrane žien a všetkých ľudí pred násilím. Keďže väčšina našich pripomienok je zásadného charakteru, v prípade ich neakceptovania si Vás dovoľujeme požiadať, aby ste nás pozvali na rozporové konanie v danej veci.

S pozdravom,

Patrik Daniška

Inštitút pre ľudské práva a rodinnú politiku, o.z.